

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 77 (1403) Серада, 30 верасня 1959 года Цана 40 кап.

Старшыні Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Кітая
таварышу МАО ЦЗЭ-ДУНУ

Старшыні Кітайскай Народнай Рэспублікі

таварышу ЛЮ ШАО-ЦЫ

Старшыні Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў Кітайскай Народнай Рэспублікі

таварышу ЧЖУ ДЭ

Прэ'меру Дзяржаўнага савета Кітайскай Народнай Рэспублікі

таварышу ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЮ

Дарагія таварышы!
Ад імя народаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР шлюць вам і ўсяму братняму кітайскаму народу самае гарачае прывітанне і сардэчнае вітанне ў сувязі са слаўным дзесяцігоддзем Кітайскай Народнай Рэспублікі.

Нацыянальнае свята народаў Кітая—радасны дзень і для савецкіх людзей. Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі перамога кітайскай народнай рэвалюцыі з'явілася самай выдатнай падзеяй у гісторыі чалавечства: яна нанесла новы магутны удар па лагерах імперыялізма і рэакцыі, зрабіла велізарнае ўздзеянне на ўсё ход сусветнай гісторыі. Скончыўшы назаўсёды са старым прагінушым ладам, вялікі кітайскі народ на чале са сваёй роднай Камуністычнай партыяй стварыў магутную сацыялістычную дзяржаву рабочых і сялян.

Утварэнне Кітайскай Народнай Рэспублікі і ўступленне Кітая ў братнюю сям'ю народаў сацыялістычнага лагера з'явілася новым яркім сведчаннем трыумфу перамоганоснага марксіска-ленінскага вучэння.

Найглыбейшы сацыяльна-эканамічны пераўтварэнні, праведзеныя ў вашай краіне, забяспечылі рашучую перамогу новых, сацыялістычных адносін, адкрылі безмежныя прасторы для развіцця прадукцыйных сіл і сапраўды ўсенароднай творчасці. Паспяхова выканаўшы свой першы пяцігадовы план, працавіты і таленавіты кітайскі народ самааддана змагаецца за далейшы ўздым усіх галін народнай гаспадаркі, за ажыццяўленне тэхнічнай і культурнай рэвалюцыі. Цяпер народны Кітай хутка ператварыцца ў развітую індустрыяльна-аграрную дзяржаву. Гэта радуе прыяцельскі Кітая і выклікае страх у яго ворагаў.

У пэснай садружнасці з усімі сацыялістычнымі краінамі Кітайскай Народнай Рэспублікі ўмацоўвае адзінства і магутнасць сацыялістычнага лагера, вядзе нястомную барацьбу за мір і міжнародную бяспеку, аказвае падтрымку прыгнечаным народам, якія дабіваюцца свабоды і незалежнасці. На міжнароднай арэне ўсё больш расце і мацнее аўтарытэт Кі-

тайскай Народнай Рэспублікі як вялікай сусветнай дзяржавы.

Разам з вамі, дарагія таварышы, савецкія людзі ганарыцца сапраўды выдатнымі пэснерамі, дасягнутымі за мінулыя дзесяць год працоўнымі Кітая. Савецкаму народу блізка і зразумелыя рэвалюцыйныя размах і невычарпальная энергія кітайскага народа, які беззаветна аддае ўсе сілы ў імя працітанна свайго цудоўнага Радзімы.

Савецкія людзі добра разумеюць, што перамога народнай рэвалюцыі і поспехі сацыялістычнага будаўніцтва ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы сталі магчымыя дзякуючы мудраму кіраўніцтву Камуністычнай партыі Кітая, яе выпрабаванага Цэнтральнага Камітэта на чале з вялікім сынам кітайскага народа таварышам Мао Цзэ-дунам. Верная марксіска-ленінскаму вучэнню Камуністычная партыя Кітая нястомна згуртоўвае і смела вядзе працоўных краіны да новых перамог сацыялізма.

Савецкі і кітайскі народы звязаны непарушымі вузламі вечнай дружбы, змацаванай сумеснай барацьбой за агульныя высякародныя мэты. Непарушны саюз нашых народаў стаў важнейшым фактарам у развіцці сусветнай гісторыі, узорам новых, сапраўды братніх адносін, заснаваных на ленінскіх прынцыпах інтэрнацыяналізма. Савецкія людзі і ў далейшым будучы рабіць усё неабходнае для развіцця і паглыблення братняй дружбы паміж народамі нашых краін, для далейшага ўмацавання і росквіту дружбы ўсіх народаў сусветнай сацыялістычнай сістэмы.

Ад усёго сэрца жадаем Камуністычнай партыі і народнаму ўраду, рабочым, сялянам, інтэлігенцыі і ўсім працоўным Кітайскай Народнай Рэспублікі новых, яшчэ большых поспехаў у ажыццяўленні грандыёзных задач будаўніцтва сацыялізма, у барацьбе за мір ва ўсім свеце.

Няхай жыве дзесяты гадавіна Кітайскай Народнай Рэспублікі!

Няхай жыве братні кітайскі народ!
Няхай жыве Камуністычная партыя Кітая і яе Цэнтральны Камітэт на чале з таварышам Мао Цзэ-дунам!

Няхай жыве народны ўрад Кітайскай Народнай Рэспублікі!

Няхай жыве і працітае ў яках непарушная савецка-кітайская дружба!

Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза
Старшыня Савета Міністраў СССР
М. ХРУШЧОУ

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР
К. ВАРШЫЛАУ

Масква, Крэملё
27 верасня 1959 г.

Навуковыя даследаванні ў галіне славістыкі

Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа Акадэміі навук БССР удзяляе сур'ёзнае ўвагу вывучэнню праблем славістыкі. У цяперашні час тут вядзецца работа над нарысамі параўнальнай граматыкі ўсходне-славянскіх моваў, над польска-беларускімі і чэшска-беларускімі слоўнікамі. Ужо выдзелена работа кандыдата філалагічных навук Ю. Ф. Манкевіч «Марфалогія дзяслоўна ў беларускай мове». Яна мае вялікае значэнне для распаўсюду дзяслоўных сістэм раду славянскіх моваў. Складзена праграма на збор Беларускіх дыялектных матэрыялаў для агульнаславянскага лінгвістычнага атласа.

На аснове распаўсюдкі праблемы «Параўнаўча-гістарычнае вывучэнне беларускай мовы ў ўзаемазвязі з іншымі славянскімі мовамі» намячаецца стварэнне некалькіх манаграфій. Вядзецца падрыхтоўка да напісання манаграфіі, якая асвятляе пытанні ўзаемазвязі і ўзаемаздзеяння беларускай і ўкраінскай літаратурных моваў у XVI—XVII стагоддзях.

З мэтай каардынацыі дзейнасці навуковых устаноў рэспублікі ў галіне славістыкі цяпер створаны пастаянна-дзейны орган — Беларускі камітэт славістаў. Прэзідыум Акадэміі навук БССР зацвердзіў склад камітэта, у які ўвайшлі дырэктар Інстытута мовазнаўства М. Р. Судзік, акадэмік АН БССР П. Ф. Глебка, члены-карэспандэнты І. М. Лышын, В. В. Барыска, заслужаны дзеяч навукі БССР М. І. Жыркевіч, дэпутат Ф. М. Яноўскі і іншыя.

Камітэт будзе таксама ажыццяўляць сувязь з савецкім камітэтам славістаў і весці падрыхтоўку да V Міжнароднага з'езда славістаў, які адбудзецца ў 1963 годзе ў Сафіі. (БЕЛТА).

ЖЫЦЬ У МІРЫ

У вялікім кругавароце падзей нашай планеты ясна вырысоўваюцца два лагера, якія працягваюць сабе як супрацьлеглыя сілы. Першы — лагэр сацыялістычных краін на чале з Савецкім Саюзам. Гэта лагэр актыўных барацьбітоў за мір, за дружбу паміж народамі. Другі — лагэр капіталістычных краін на чале са Злучанымі Штатамі Амерыкі. Тут маюць голас і сілу заправілы капіталізма — мільярдэры, якія імкнучыся распаляць пажар новай сусветнай вайны, ліквідаваць заваесныя працоўных сацыялістычных краін і павярнуць іх на шлях капіталізма.

Як вядома, самай моцнай краінай арганізаваўшага капіталізма з'яўляецца ЗША, якія асабліва ўзбагаціліся ў час першай і другой сусветнай войнаў. Справа даходзіла ўжо не раз да напружання, гатована, здаецца, востры выбухнуць ваенным канфліктам, але заўсёды знаходзіліся сродкі для міжнароднай разрадкі такога становішча.

Савецкі Саюз заўсёды выкрывае злосныя намеры падлішчываў вайны. І як ні лютуюць паны-капіталісты, але магутныя сілы абаронцаў міру ва ўсім свеце ніколі не дапусцяць таго, каб зноў загніўшы мільёны чалавечых жыццяў, каб былі зруйнаваны гарады і сёлы, фабрыкі і заводы. Незлічоныя сілы міру растуць з кожным днём і яны на справе паказваюць сваю перавагу над сіламі вайны.

Запуск спадарожнікаў і ракет у Космас — гэта яркі доказ перавагі савецкай навукі над навукай капіталістычных краін і ў прыватнасці Злучаных Штатаў Амерыкі. Гэта можна лічыць паказчыкам таго, што тэхнічны прагрэс у капіталістычнай Аме-

рыцы тармазіцца, стрымліваецца вытворчымі адносінамі.

Не было за апошні час больш значнай падзеі, чым візіт Мікіты Сяргеевіча Хрушчова ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Недаўра яго паездку называлі місіяй дружбы, місіяй міру. Выступленні М. С. Хрушчова, яго сустрэчы з дзяржаўнымі і партыічнымі дзеячамі, з прадстаўніцтвамі дзелавых і гандлёвых колаў ЗША ўзрушылі ўсю Амерыку. Яна ўважліва слухала вялікага савецкага пасланца міру і дружбы. Мікіта Сяргеевіч наглядна паказаў, што ёсць усе магчымасці для таго, каб мацнела дружба паміж Савецкім Саюзам і ЗША. І мы шчыра радуемся і ганарымся тым, што пасля візіту М. С. Хрушчова ў Амерыку злавасенія хмары «халоднай вайны» парадзелі, іх разгагнуў вецер міру, вецер вясны, халі цяпер і восень. Усе цяпер аднадушна адзначаюць, што ў міжнароднай абстаноўцы настала пацямленне.

М. С. Хрушчова крок за крокам, слова за словам выкрываў злосныя намеры капіталістаў у Савецкі Саюз і гораць тлумачыў простым амерыканцам неаднадушнае жыццё ў вецным міры і дружбе. І мы бачым, што голас праўды даходзіць да сэрца амерыканскіх працоўных. Яны сардэчна віталі высокага гасця, выходзілі на вуліцы гарадоў, на аэрадромы, каб уобачыць і паслухаць Мікіту Сяргеевіча Хрушчова — шчырага і непахіснага змагара за мір ва ўсім свеце.

Простыя людзі Амерыкі адчулі ў словах Старшыні Савета Міністраў Саюза ССР адказы на свае ўласныя думкі і жаданні, убачылі ў Хрушчова ўдумлівага і гуманнага кіраўніка магутнай савецкай дзяржавы, адчу-

У гонар свята

Рэспубліканскае таварыства па падтрыманню палітычных і навуковых ведаў арганізавала чытанне лекцый, прысвечаных народнаму Кітаю. Лектары выступаюць перад рабочымі, калгаснікамі, інтэлігенцыяй на тэмы «10 год Кітайскай Народнай Рэспублікі — вялікае свята кітайскага народа», «Кітайскі народ на шляхах да сацыялізма», «Дасягненні прамысловасці Кітайскай Народнай Рэспублікі», «Поспехі сельскай гаспадаркі Кітайскай Народнай Рэспублікі» і іншыя.

У Мінску лекцыі аб народным Кітаі прагучалі ўжо на трактарным і аўтамабільным заводах, у будытку № 5, у клубе імя Дзяржынскага, на фабрыцы імя Крупскай. Выступленні лектараў на гэтыя тэмы адбыліся таксама на раздэ прадымстваў Гомеля, Віцебска, Магілёва, Гродна, у некаторых калгасах і саўгасах рэспублікі.

За апошнія гады ў Кітаі паліпалі работнікі прамысловасці, вучоныя, спецыялісты сельскай гаспадаркі, работнікі мастацтва. У гэтыя дні яны выступаюць у сваіх калектывах з расказамі аб сустрэчах з кітайскімі сябрамі.

У бібліятэках, клубах, дамах культуры да значна большай даты ажыццявіцца выстаўкі літаратуры і фоталістрацый.

(БЕЛТА).

Навіны культуры

У раённым цэнтры Сураж паявіліся малючыя аб'явы. Яны паведавалі аб адкрыцці ўніверсітэта культуры з адпаведнай праграмай навучання.

Поўна было людзей у раённым Доме культуры ў дзень адкрыцця ўніверсітэта. Шкаваны і змястоўныя былі першыя лекцыі: «Развіццё навукі ў самігоддзі», «Народнасць і партыінасць у мастацтве». Іх прагучалі настаўнікі Ул. Сафрончык і В. Галавашына.

«Мы таксама не анёлы» — камедыя венгерскай пісьменніцы Клэры Фехер (пераклад О. Громавай і Г. Лейбушына), прэ'ера якой паказана ў Дзяржаўным рускім драматычным тэатры БССР імя М. Горькага.

Спектакль пастаўлены народным артыстам БССР Д. Арловам, афармленне мастака Г. Семежава.

У агульнай ролі маці Маргіт Сілі выступіла заслужаная артыстка рэспублікі В. Захарова.

Ролу Веры выконвае заслужаная артыстка БССР І. Лакштманова, Патрыція — артыстка Т. Трушына, доктара Дзёрдзі Андраша — народны артыст рэспублікі Я. Карнаухаў, болячка Ферэнца Ібэ — артыст С. Дубравін, хлопчыка Дзюры Андраша — артыстка Э. Ачуннікава.

У Жыткавіцкім раёне павяваў кінарэжысёр І. Шульман, пастаўшы шырока вядомы фільм «Зялёныя агні», «Шчасце трыба берачы». «Старая жанчына». У раённым Доме культуры ў адбыліся сустрэчы працоўных з рэжысёрам І. Шульманам, які таварышамі, што з 25 фільмаў, якіх дэманструюцца кожны месяц, шчыра карціць будзе дэманструвацца на сельскагаспадарчых тэатрах.

М. ЖУРА.

Амаль кожны дзень у Мінскай дзіцячай гарадской бібліятэцы імя М. Астроўскага можна бачыць студэнтаў Мінскага бібліятэчнага тэхнікума. Яны тут праходзяць практыку, вывучаюць формы прапаганды літаратуры. Студэнты не толькі выдзяляюць кнігі новым чытачам, але і прымаюць актыўны ўдзел у афармленні бібліятэкі нагляднай агітацыяй.

Насустрэч Пленуму ЦК КПСС

Вечарамі ў вёсцы Камень

Загачына сельскай бібліятэкі калгаса «VI з'езд Саветаў», што на Лельчыцкім, Зінаіда Палонская, даведзлі нас аб патрыятычным пачыне Валыціна Гаганова, пайшла працаваць у Каменскі клуб сельскагаспадарчых «Калгасная праўда». Скажам праду некаторыя калгаснікі скептычны глядзелі на гэта: культасветработа, маўляў, не прадрываемства...

З таго часу прайшло два месяцы. Тэрмін не вялікі, але ўсе хлябаробы сельскагаспадарчых «Калгасная праўда» пераканаліся, што сельскі клуб, дзе работа была задушана, куды людзі ішлі не вельмі з вялікай ахвотай, стаў цэнтрам добрага і змястоўнага адпачынку, цікавай культуры-асветнай работы. Безумоўна, гэта заслуга не толькі адной Зінаіды Палонскай. Ёй дапамагалі бібліятэчка Аўгінія Галавач, кінемеханік Віктар Сцяпук, матарыст Лявон Бондал і, самае галоўнае, шматлікі актыўны мясцовы камсамоўцы, сельская інтэлігенцыя, Палонская заахоўвала іх уласнай ініцыятывай і прыкладам.

І вось пятер вечарамі вокны клуба зааходзіць электрычным святлом: працуе бібліятэка, змааіструюцца кінафільмы, шахматы,

— Ці не завадта многа?—выказаў сумненне Сцяпук.
— Хвалюся, не будзе глядачоў?—спыталася Зінаіда.
— Не, не хвалюся, але ўсё кае бывае...
— Давай наспрабуем,— прапанавала Палонская.—Прывязі вось гэты — «Глінабітныя збудаванні».

Фільм «Глінабітныя збудаванні» адарвалі невыпадкова. У сельскагаспадарчых «Калгасная праўда» — вялікая гаспадарка. Адной толькі ворынай зямлі 1500 гектараў. На ёй працуе восем трактараў, чатыры камбайны, шэсць аўтамабіляў. Для тэхнікі патрэбны гаражы, майстэрні, склады. Прыгажэ жыццё калгаснікаў. Людзі будуюць прасторныя дамы. А на ўсё гэта не набярэцца лесу. І не выпадае кінафільм «Глінабітныя збудаванні» выклікаў цікавасць у хлябаробы.

Такім ж гаспадарчым меркаваннямі кіраваліся культасветработнікі, калі прывялі для дэманстрацыі фільм «Кукуруза ў БССР», «Пянагаспадарчых і другія».

Кінемеханік і яго памочнік выкарыстоўваюць сродкі кіно і ў такой форме, як сцягвае газета. Адзін з апошніх нумароў яе быў прысвечаны быту хлябаробаў. Цяпер рыхтуецца другі нумар.

Але калі арганізацыя прагляду кінафільмаў у клубе не выклікала асаблівых цікавасцей, дз з лекцыяй прапаганды добра абсталяла горш. Лектараў актыву не было і яго прышліся стварыць. На прапанову Палонскай працягнуць лекцыі ў клубе ахвотна загаліліся арганом калгаса Аўгінія Палонская і ветрынарны ўрач Валыціна Панская. Першая лекцыя называлася «Насустрэч Пленуму ЦК КПСС», другая — «Ажыццёвыя велічыня планы самігодкі, стрымаем слова, дадзенае Радзіме».

А якое слова далі Радзіме калгаснікі, расказвае наглядная агітацыя. Вось, напрыклад, стэнд «Самігодныя планы сельскагаспадарчых «Калгасная праўда», які знаходзіцца ў памяшканні праўдзіна калгаса. Калі знаёміцца з напісанымі стэнда, нішчыжа ўрачы, як змяніцца гаспадарка арцель, шчыра вышчылі прыбыткі, якім будзе культурнае жыццё працоўных вёскі.

Значнае месца ў масавай рабоце клуба займае бібліятэка. Пра-

да, пакуль што яна знаходзіцца ў вельмі маленькім, цесным памяшканні. Мы кажам «спуку што таму, што ў бліжэйшы час яе перавядуць у вялікі і светлы пакой будынка сельскага Савета». Там размешчана ўвесь кніжны фонд, ды чопіць месца і на абсталяванне чытацкай залы.

Кніг у бібліятэцы хапае. Тут можна знайсці творы класікаў, савецкай прозы, паэзіі, кнігі пісьменнікаў краін народнай демократыі. У гэтыя дні паявіліся спробы на сельскагаспадарчую літаратуру. Кнігі быць усё: саўнаркі, цесляры, вучні, настаўнікі, мелышчыны работнікі.

Мы расказалі толькі пра некаторыя формы культасветрабачы, якія выкарыстоўваюцца ў Каменскім сельскім клубе. Можна дадаць яшчэ пра работу гуртка мастацкай самадзейнасці, штодзёныя агляды ходу сельскагаспадарчых работ на мясцоваму радыёвузду і інш.

Сельскіх работнікоў культуры цікавіць і хвалюе падзея, якую жывуць у гэтыя дні працоўныя ўсёга Савецкага Саюза: візіт Мікіты Сяргеевіча Хрушчова ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Калгаснікі прыходзяць у клуб і несправа чакаюць, калі прыясе паштабель свежыя газеты. Потым чакаюць і абмяркоўваюць прагучаныя.

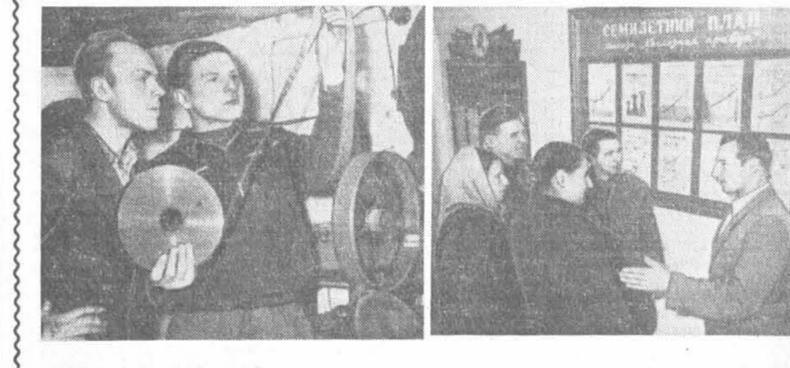
— Я бачу сувязь паміж пэдагігі таварышам Хрушчова і падрыхтоўкай да Пленума ЦК КПСС, — гаворыць Палонская. — Савецкія людзі хочун жыць у дружбе з усімі народамі свету. А жыць у дружбе — гэта значыць будаваць дамы і заводы, умацоўваць прамысловасць і сельскую гаспадарку.

Зінаіда Палонская правільна разумее задачы, якія ставіць перад сельскім клубам.

І. ГАРПЕНІК.

- 1. На адмыках: І. (уверсе). У бібліятэцы клуба.
- 2. Старшыня сельскагаспадарчых М. Лобус выступае на калгасным радыёвузду.
- 3. Кінемеханік В. Сцяпук (права) і матарыст Л. Бондал (справа) глядаюць стужку фільма «Кукуруза ў БССР».
- 4. Калгаснікі разглядаюць стэнд «Самігодныя планы сельскагаспадарчых «Калгасная праўда».

Фота Ул. Крука.

варыў. Упернімо ў гісторыі людзі ўсёго свету пачулі з вуснаў Старшыні Савета Міністраў рабоча-сялянскай дзяржавы заклік да поўнага ўсеагульнага разабраення дзяржаў аж да ліквідацыі ўсіх ваенных дзела, ваенных міністэрстваў і роспуску ўзброеных сіл, заклік аб ліквідацыі вайны, як сродку вырашэння канфліктаў паміж народамі. Міналі тысячагоддзі, народы ўвесь час вырашалі канфлікты войнамі, а тут раптам нечаканан прапанава — поўная адмова ад зброі, ад войнаў! Адмова ў імя таго, каб квітнела на нашай планеце сапраўднае чалавечасце, каб людзі спакойна жылі, працавалі, кахалі.

Гэтымі выдатнымі прапановамі М. С. Хрушчова паралізаваў агрэсіўныя намеры капіталістаў, абвясціў усю свету вялікі ідэі выратавання чалавечства ад агоні. Гэтыя ідэі ад усеагульнага разабраення агоні іскрай прамільніцтва ў душах людзей і пакінулі ў іх сэрцах глыбокі след: у каго радзілі і захваліліся, у каго задумі і здзіўлення, у каго і непрыязнасці. Але большасць простых людзей зразумела, што «халоднай вайны», як гаварыў М. С. Хрушчова, падобна эпідэміям чумы або халеры. А хто ж пагодзіцца, таі дапусціць, каб гэтая пашчэць вынішчала людзей.

Напалымныя словы праўды, з якімі звяртаўся да амерыканскага народа Хрушчова, знайшлі гарачы водгук у іх сэрцах, у іх думках. Простыя амерыканцы зразумелі, што Савецкі Саюз самі паслядоўны змагагар за мір ва ўсім свеце, за дружбу паміж народамі. І мы ўсе шчыра дажудем Мікіту Сяргеевічу за тое,

што ён так бліскуча справіўся са сваёй вялікай місіяй у ЗША, што ён змог скрапнуць лёд неадвер'я паміж народамі абодвух краін і завесці, што дружба і мір — адзіны шлях, на якому павінна ісці чалавечства.

Вынікі візіту М. С. Хрушчова ў ЗША вітае ўсё прагрэсіўнае чалавечства.

Неўзабаве М. С. Хрушчова прыме ўдзел у вялікім нацыянальным свяце — дзесяцігоддзі Кітайскай Народнай Рэспублікі. Савецкі і кітайскі народы — два народы-браты. Іх шчыра братэрскае дружба ўмацоўвае лагэр міру і сацыялізма ва ўсім свеце.

Шасцісотмільёны народ гэтай магутнай сонечнай краіны паспяхова будзе сацыялізм. Мы ганарымся вялікімі поспехамі кітайскага народа. Былая адсталая каланіяльная краіна за кароткі час дасягнула небывалага росквіту. Народны Кітай хутка ператварыцца ў развітую індустрыяльна-аграрную дзяржаву.

Дружба паміж народамі Савецкага Саюза і Кітайскай Народнай Рэспублікі становіцца нескрушальным багасцеям міру ва ўсім свеце. Вынашчаны М. С. Хрушчова з трыбуны ААН аб тым, што чыніцца вялікай несправядлівасцю, калі Кітай, вялікая народная дзяржава, і па сённяшняй дзень не з'яўляецца членам Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, — трапіла не ў аб'яднае, а ў вока тым амерыканскім заправішам, якія робяць усё, каб не дапусціць Кітай на міжнародную трыбуну. Але вядома, што сёння Народны Кітай каля дзяржава, без якой негдыя вырашыць ні адну праблему, якая

датычыцца захавання міру ва ўсім свеце.

Кожны новы дзень прыносіць новыя дадаткі нашаму вялікаму дружбу — кітайскаму народу. Сама пэсна дружба — паміж нашымі народамі, паміж нашымі дзяржавамі. І беларускі народ таксама ўносіць свой уклад у гэтую вялікую дружбу. Беларускія вучоныя абмяваюцца з кітайскімі вучонымі сваімі навуковымі працамі. Беларускія ўрачы дапамагаюць кітайскім сябрам наладжаць працу ўстаноў аховы здароўя, перадаюць ім свой вопыт і ў сваю чаргу пераймаюць дасягненні кітайскай народнай медыцыны. На кітайскай мове выдаюцца творы беларускіх пісьменнікаў, якія створылі кітайскія кітаўска-беларускія перакладаўша мову. У Мінску вучыцца майстэрству станкізбудавання група кітайскіх рабочых, інжынераў і тэхніцаў. У Народным Кітаі паліпалі беларускія пісьменнікі. М. Танк і скульптар С. Селіханавіч з вялікім ахапленнем знаёміліся мінчане з пуццёвым і непаўторным мастацтвам кітайскага народа. У Мінску паліпалі на гастролях ансамбль песні і танца Народна-ваццаленскай арміі і Шааіскага опера. І нашы творчыя калектывы маюць у сваім рэпертуары раўтворы кітайскіх кампазітараў і пісьменнікаў. Гэтай братняй дружбы і далей будзе мацнець і шырочыцца.

Народы мараль аб мірным жыццём. Дык нахай жа мацнее і развіваецца дружба паміж народамі сацыялістычных краін, нахай расце прыязнасць паміж народамі ўсёго свету.

П

НАША ДРУЖБА НАВЕКИ

Малодосць старажытнай літаратуры

Нараджэнне літаратуры новага Кітая непасрэдна звязана з выходам на арэну рэвалюцыйнай барацьбы кітайскага пралетарыята і яго авалодадзі — Камуністычнай партыі. Пасля гістарычнага руху «4 мая» 1919 года рэвалюцыйнай барацьбой ў гэтым культурным ўзбуджэнні прагрэсіўныя дзеячы, якія знайлі свой голас супраць літаратуры на архаічнай кніжнай мове «вэньянь», дэзаўрэмавалі для народных мас. Яны патрабавалі адмовіцца ад старажытнага канонаў, наблізіць літаратуру да мовы да размоўнай, народнай, да так званай «байхуа».

У сакавіку 1930 года ствараецца «Літэратурна-навуковы інстытут», які арганізаваў перадавых дзеячоў літаратуры. Асобна месца ў гэтай галізе займае грамадская дзейнасць і літаратурная творчасць Лу Сіня. Ён самаацэна змагавіцца за літаратуру, якая была б даступна шырокім масам народа.

Вялікі ўплыў на далейшае развіццё літаратуры зрабіла нарада па пытаннях літаратуры і мастацтва, скліканая ў 1942 годзе ў Ілліні Цэнтральным Камітэтам Камуністычнай партыі Кітая. Сам факт склікання такой нарады ў суровых гадах — у разгар вайны супраць японскіх імперыялістаў — сведчыць аб тым, што Камуністычная партыя забудыла ў увагу стаўленне да развіцця літаратуры і да таго, на якіх палітычных стаўленнях п'яніцца і пазыцыі Таварыш Мао Цзюнь талды на нарадзе падкрэсліваў, што праблема стварэння літаратуры для шырокіх мас з'яўляецца цэнтральнай задачай творчай дзейнасці пісьменнікаў.

Кітайскія пісьменнікі паспяхова справіліся з гэтай задачай. Большасць літаратурнаў пайшла разам з народам, які змагаўся з японскімі імперыялістамі. За гэтыя гады было створана намала выдатных твораў, якія адраствалі гераічнае барацьбу кітайскага народа, мужнасць і бяспрыстаннасць яго сынаў і дачок.

Перадвая пісьменнікі ішлі разам з народам і пасля заканчэння другой сусветнай вайны, калі ў Кітаі разгарнулася грамадзянская вайна. З першых дзён устанавлення народнай улады яны сваю творчасць, свой талент аддавалі маладой рэспубліцы.

Выдатнае месца ў новай літаратуры Кітая займае творчасць такіх майстроў слова, як Го Мо-жо, Мао Дун і Мао Ша.

Го Мо-жо — буднічны пісьменнік і палітычны партыёр. Яго літаратурная творчасць, звязаная з рэвалюцыйным перыядам гісторыі кітайскага народа, насычана вялікай жыццёвай сілай, нягасным пафасам, верай у справядлівасць рэвалюцыйнай барацьбы, верай у перамогу. Разам з тым яго творы багатыя бачучыя рэакцыіны пануючы клас з яго маральна і звычайна. Да такіх выкрывальных твораў належыць перш за ўсё яго паэма «Багіня». Яна — палымны заклік да барацьбы супраць грамадства, пабудаванага на эксплуатацыі і прыгнечанні працоўных. У паэме шмат радкоў, прысвечаных рэвалюцыйнай барацьбе, якая ў выніку прывядзе да таго, што кветкі свабоды распусціць ва ўсім Кітаі. Найвышэйшага росквіту творчасць Го Мо-жо дасягае ў гадзі народнай улады. Яі палымнаму барацьбіту за мір яму ў 1951 годзе прысуджваецца Міжнародная Сталінская прэмія «за ўмацаванне міру паміж народамі».

Вялікай папулярнасцю ў кітайскага народа карыстаецца творчасць і Мао Дуня — аднаго з выдатнейшых пісьменнікаў сучаснасці.

Першыя буйны твор Мао Дуня — трылогія «Зайцепаў» (Раманы «Рэкарвані», «Ваганні» і «Пашукі»). Трылогія расказвае пра кітайскую дробнабуржуазную інтэлігенцыю, пра яе непасрэдаўнасць, няўстойлівасць і вантані ў ходзе рэвалюцыі. Паўленне трылогіі з'явілася вялікай падаеў у літаратурным жыцці Кітая.

Гэта першы буйны твор новай літаратуры, які ставіць востры сацыяльна-праблемны сучаснасці.

Пазней Мао Дун стварае рад новых твораў, якія адраствалюць мужнью барацьбу кітайскага народа за свабоду і незалежнасць. Герой гэтых твораў ужо не тыя бязвольныя інтэлігенцыі, якім цяжка было адважыцца на архаічнай мове «вэньянь» і пайсці на самаахвяраванне. У новых раманах, у прытанцы ў «Вяселлі», дзейнічаюць людзі рэвалюцыйнага гарту, мужныя і незломныя.

Большасць сучасных пісьменнікаў Кітая прысвечана свае творы таме рабочага класа, які стаіць на чале новага грамадства. Заслугуючы увагу апавесць Пао Мін «Рухаюцца сіла» і такія творы, як «Сталёвы патак» Чжоу Лі-бо, «Сто разоў загартуваецца сталь» Ай У і многія іншыя.

З цікавымі нарысамі аб рабочым класе выступае пісьменнік Мэй І. Асабліва цікавы яго нарыс «Сталь» — пра Аньшанскі металургічны камбінат.

Вялікае месца ў кітайскай літаратуры займае тема сацыялістычных ператварэнняў у вёсках. У творах, прысвечаных жыццю сялян, расказваецца аб іх мужнасці, працавітасці. Перадвая пісьменнікі выступаюць як выкасінікі навуцы і дум народна, як прапагандысты вялікіх ідэй камунізму. Тут хочацца назваць раман таленавітага пісьменніка Чжоу Лі-бо «Ураган». Ён добра вядомы сявекаму чытачу.

У ім расказваецца пра падаеў ў Юньматуні — у адной з вызваленых вёсак Паўночна-Усходняга Кітая. У цэнтры рамана вобразы камуніста Сю Сіня, які прыйшоў з горада, і простага селяніна Го Цюань-хыя. Раней Го Цюань-хыя вымушаны быў працаваць на памешчыка, а цяпер, пры народнай уладзе, з дапамогаю такіх камуністаў, як Сю Сінь, гэты чалавек становіцца дзяржаўным дзеячом, адным з інтарсасам Камуністычнай партыі.

На прыкладзе Го Цюань-хыя аўтар рамана паказвае, як расце ў сядзі вера ў правільнасць палітыкі Камуністычнай партыі, у непакіненнасць народнай улады.

Шырокую вядомасць у Кітаі і за яго межамі атрымалі творы Чжао Шу-лі. Яго апавесці «Перамены ў Ліпцзшуані» цікава расказвае аб абуджэнні і росце палітычнай свядомасці кітайскага народа. Герой апавесці Цэ-со — у мінусам запядаваны бядняк, па ўмовах народнага Кітая становіцца адным з будаўнікоў новага жыцця.

Развіццё кітайскай літаратуры з'яўляецца ў вострай барацьбе з буржуазнай ідэалогіяй, з правымі элементамі і рэвізіяністамі ўсіх масцей. У гэтай барацьбе кітайскія літаратуры адчуваюць штодзённую падтрымку і дапамогу з боку Камуністычнай партыі.

У 1957 годзе Камуністычная партыя заклікала пісьменнікаў ісці ў масы, у народ, прымаць удзел у будаўніцтве сацыялізму. Першымі на гэты заклік адгукнуліся пісьменнікі Пекіна. Так, пісьменнік Чжао Шу-лі паехаў у вёску правінцы Шаньсі, Чжоу Лі-бо — у хунанскую вёску. Многія пісьменнікі паехалі на будоўлі, на заводы. Гэта ўмацавала сувязь пісьменнікаў з жыццём і дапамогу росквіту народна-літаратурнай творчасці. Прыяздаем адні факт. У правінцы Цзянсу цяпер налічваецца 40 тысяч літаратурных гурткоў, дзе адліваюцца 300 тысяч рабочых і селян.

Кітайскія пісьменнікі ідуць у нагу з жыццём, сумелна служаць сваёй радзіме і народу. Яны ўмацоўваюць творчую садружнасць з літаратурамі іншых краін, перш за ўсё з перадавым атрадам сусветнай прагрэсіўнай літаратуры — з пісьменнікамі СССР.

М. ПАУЛІУ.

На здымку: кадр з новага савецка-кітайскага фільма «У адзіным страі» («Вечер з Усходу»).

Кіно гераічнага народа

У сувязі са слаўным юбілеем — дзесятай гадавінай аб'явішчыня Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Савецкім Саюзе праводзіцца кінафестываль фільмаў, створаных майстрамі кітайскай кінематографіі. Наш глядач пазнаёміцца з новымі карцінамі, пастаўленымі на студыях Кітая. У дні гэтага дзесяцігоддзя малодзга кінамастаства на экраны Мінска і рэспублікі будуюць дэманстравацца шырокаэкранныя фільмы савецка-кітайскай вытворчасці «У адзіным страі» і дакументальная карціна «Сонца ўзшыло над Янцзы», а таксама апошнія работы кітайскіх кінамайстроў: «Дачка партыі», «Заніскі медыцыны», «Звычайная прафесія», «Чырвоное насенне», «Крылатая абарона», «Хлопцы з нашай вёскі» і «Справа Сюй Цюань».

Багатае разнастайнае праграма фестывалю. Яшчэ ў 1949 г. савецкі кінарэжысёр Л. Варламаў з групай аператараў з'явіў у Кітаі вялікую дакументальную каляровую карціну «Перамога кітайскага народа». Праз дзесяць год ён ізноў наведваў гэтую цудоўную краіну і прымеў адтуль дакументальны шырокаэкранны фільм «Сонца ўзшыло над Янцзы». Аўтар сцэнарыя Фан Цзі і пастаўнічыкі Л. Варламаў і Шэнь Жуи расказалі аб грандыёзных гідратэхнічных і ірыгацыйных будаўніцтвах на Янцзы, якія ажыццявіліся ў басейне гэтай магутнай ракі.

Другі савецка-кітайскі шырокаэкранны фільм «У адзіным страі» («Вечер з Усходу») з'яўляецца творам кінамайстраў кінематографіі. У асноўну карціну накіраваны сапраўдныя падзеі, якія адбыліся ў 1937 г. ў Харбіне. У гэты год тут адбылася нябачаная па сваім маштабе паводка. Каб перамагчы стыхію, узяўся ўвесь народ вялікага горада і навакольных вёсак. Цэнтральным эпизодам фільма з'яўляецца гераічная барацьба кітайскага народа і яго сямброў — савецкіх будаўнікоў за выратаванне Харбіна ад затаплення. Намала зрабілі і амурыскія рэчкі, якія прыйшлі на дапамогу на сельшчыту, што пацягнула ад паводкі. Дзякуючы бескарыслівай братняй дапамозе савецкіх спецыялістаў будаўнікоў, палітна на рэжысёраў была адноўлена. Гэты падзеі, якія сімвалізавалі дружбу двух вялікіх народаў, дала ў аснову сцэнарыя В. Казыўнікава, Лінь Шань, Ган Сюэ-вай і Я. Дзігана. Сталіні фільм вядомыя кінарэжысёры Ган Сюэ-вай і Яфим Дзіган.

У кітайскай кінематографіі яшчэ вялікае месца займае тэматыка на родна-вызваленчай барацьбы. Амала, палітна ўсіх фільмаў, што выпускаюцца на экраны краіны, апавадае аб гераічных справах народа, які са зброй у руках змагаўся пад кіраўніцтвам слаўнай Камуністычнай партыі з гаміналінашчыні. Фільм «Дачка партыі» пастаўлены па сцэнарыю Лінь Шань рэжысёрам Лінь Нунам. У аснове карціны — нескладаная, але поўная драматызму гісторыя простага савецкага жанчыны камуністкі Юя Май (артыстка Цынь Хуа), якая арганізавала ў заштыт портам вёску камуністычную вёску і дапамагла партызанам даставаць прадукты харчавання.

Вельмі падобная на фільм «Дачка партыі» тэма і сюжэту другая кітайская карціна «Чырвоное насенне». Яна апавадае аб паліцыішчыцкай вайне, якая храбра змагалася з тыле ворага.

Кінастудыя Народна-Вызваленчай Арміі і-а жуніна пакажа на фестывалі кінадраму «Крылатая абарона». Дзеянне новага фільма адбываецца ў час баяў кітайскіх народных добраахвотнікаў на карэйскім фронце. Аўтары сцэнарыя Сун Дань-сі і Лі Цзінь, рэжысёры Ван Дань і Лі Шу-цзынь расказалі гледачу гісторыю двух маладых людзей, якіх разлучыла вайна. Новы фільм — гнейны прэсуд вайне, якая прыносіць людзям мноства пакут і гора.

Чатыры фільмы: «Справа Сюй Цюань», «Заніскі медыцыны», «Звычайная прафесія» і «Хлопцы з нашай вёскі» прысвечаны сёніаншаму дню новага Кітая.

Прыгожыя карціна «Справа Сюй Цюань» (сцэнарыі Цун Чыя і Лі Чы, рэжысёр Юя Янь-фу) апавадае аб рабоче арганізацыі на выкрываю каварных злічэнстваў замежных разведка, якія стараюцца ўсім сіламі перашкодзіць будаўніцтву ў Кітаі.

Карціна «Заніскі медыцыны» прысвечана будаўніцтву, якое шырока разгорнута ва ўсім Кітаі. На экраны мы бачым, як будуюцца вялікія заводы, якія ажыццявіліся ў сутыкненні маладых дзяўчат, медыцынскіх сестры, што пакінулі родны горад і добраахвотна прыехалі на суровую поўнач, каб там самаацэна працаваць. Часам ім даводзіцца цяжка. Іны раз зым бы паiose у снезе прабіраюцца ў вёску Цынь Су-хуа (артыстка Ван Дань-фын), ад асобы якой вядзецца кінапаваданне, не шкадае аб сваім рашэнні пакінуць Шанхай пасля сканчэння школы медысёр. На будаўніцтве яна знайшла шчыры сямброў. Тут прыйшло да яе чыстае, вялікае каханне...

Фільм «Заніскі медыцыны» пастаўлены па сцэнарыю Ай Мін-жы, ад творчасці якога характэрна адрастваленне Харбіна ад затаплення. Намала зрабілі і амурыскія рэчкі, якія прыйшлі на дапамогу на сельшчыту, што пацягнула ад паводкі. Дзякуючы бескарыслівай братняй дапамозе савецкіх спецыялістаў будаўнікоў, палітна на рэжысёраў была адноўлена. Гэты падзеі, якія сімвалізавалі дружбу двух вялікіх народаў, дала ў аснову сцэнарыя В. Казыўнікава, Лінь Шань, Ган Сюэ-вай і Я. Дзігана. Сталіні фільм вядомыя кінарэжысёры Ган Сюэ-вай і Яфим Дзіган.

Малодзга кінематографія Кітая бурна развіваецца і расце. Вядома, што першы кінафільм быў пастаўлены ўжо ў 1917 г. Але народнае кіно наразілася толькі ў гады анты-японскай і грамадзянскай вайны. У 1938 г. у вызваленым горадзе Ілліні была створана кінамастацкая група. Аператары адмалі ў асноўным кінарэжысёры і агітатывыя фільмы, у якіх расказвалася аб народнай рэвалюцыі. Толькі ў 1948 г. на Дуньбэй кінастудыі пачалася здымкі першага поўнаметражнага мастацкага фільма «Мост». Пасля г. аднавілі для кітайскага кіно вялікія чыныя дапамогі. У гэтыя гады было зачынамлі мастацкіх кінафільмаў. Два з іх («Дочкі Кітая» і «Партызанка Чжао») на Сувесным кінафестывалі ў Каралевых Варах (Чэхаславакія) атрымалі заслужаную ўзнагароду.

З кожным годам павялічваецца вытворчасць кітайскіх карцін, становіцца больш разнастайнай іх тэматыка. У 1958 г. было створана 103 поўнаметражныя мастацкія фільмы і звыш тысячы кароткаметражных хранікальна-дакументальных і навукова-папулярных карцін. Расце і кінасетка Кітая. У краіне налічваецца ўжо каля тысячы стацыянарных кіназатраў і звыш дзевяці тысяч перасолак, якія абслугоўваюць у асноўным сельскае насельніцтва. Аб папулярнасці народнага кіно гаворыць той факт, што да 1958 г. кітайскія фільмы прагледзела больш дзесяці мільярдаў чалавек.

Сёлетня на кінафестывалі ў Савецкім Саюзе дэманструюцца апошнія работы маладых кітайскіх студыі. Гэтыя карціны разнастайныя па сваёй тэматыцы і напружаным па мастацкіх якасцях. Але іх вылучае адно: свежасць, праўдзівасць.

Фестываль фільмаў Кітайскай Народнай Рэспублікі мае вялікае значэнне не толькі для дзесяці маладых кітайскага кіно, але і для ўсёй старажытнай кітайскай культуры. Ён будзе садзейнічаць умацаванню сяброўскіх сувязей паміж двума братнямі народамі, зробіць плённы ўплыў на далейшае развіццё кінамастацтва гераічнага народа.

Яг. КРУПЕНЯ.

Хвалюючы, шчыры спектакль

(Прэм'ера оперы «Дзіця радасці» ў Тэатры оперы і балету)

Дзесятай гадавіне з дня ўтварэння Кітайскай Народнай Рэспублікі Беларускае дзяржаўнае тэатр оперы і балету прысвечай новую пастаўку — оперу савецкага кампазітара К. Карчмарова «Дзіця радасці» (Сі-эр). Гэтая опера створана кампазітарам па матывах кітайскай музычнай драмы «Свая дзяўчына» ў садружнасці з аўтарамі тэксту Л. Чаркашнай і А. Жаравым. У ёй расказваецца аб цяжкім жыцці кітайскага сялянства пад прыгнётам панюў, аб Сі-эр, свай дзяўчыне, якая ўзасобіла ў сабе шматвекваю пакуткі лёс прапаўнага народа Кітая. Лібрэта оперы мае многа добрых якасцей; дынамічнасць у развіцці дзеяння, востры драматычна-канфліктны сітуацыі, лагічныя кульмінацыі, лаканічны, хоць і не засяды дэстаткова выразны тэкст.

Музыка К. Карчмарова вабіць цэльнасцю, шчырасцю. Але ёй не хапае дынамізма, якога патрабуе сюжэт. Умедае творчае скарыстанне кітайскіх народных інтанацыйных, давадзых і рытмічных элементаў старае дакладную, праўдзівую музычную атмасферу ўздзеяння, паглыбляе падаеў. Глыбока і поўна раскрывае кампазітар пачуцці, перажыванні героіў і народа. У гэтым немаляважну ролю адгрывае прынцып музычных характарыстык (сэйтанізму) дзеючых асоб, які спрыяе скраму музичнаму развіццю, сур'янасці музичнага тэатру. Найбольш удалася кампазітару характарыстыка валоўнай гераіні оперы Сі-эр. Гэтую музыкаму тэму можна лічыць сапраўды знаходкай аўтара. З ёй звязаны самыя лепшыя, самыя цікавыя старонкі оперы. Вобраз Сі-эр дачыца ў оперы ў развіцці. У музыцы гэта выяўляецца галоўным чынам праз вымяненне, пераасноўванне музычнай тэмы, якая характарызуе гераіні.

Акрамя гэтага, кожная з асноўных дзеючых асоб мае разгорнутыя сольныя нумары, што дазвадае ўсебакова ахарактарызаваць героіў. Напрыклад, ары Сі-эр I, II і IV дзеі, калыханка і ары Ян Бай-лао з I дзеі, у якой раскрываюцца складаныя пачуцці яго да любімай дачкі, ары Да-чуня з IV дзеі «Чую і шорах уначы». З сольных нумароў вылучаецца ары Сі-эр «Жахі мае здаюцца» з II дзеі, разгорнутая ў выглядзе вялікага драматычнага маналогу. Кампазітар праўдзіва перадае ў ёй жыццёвыя думкі зважанай дзяўчыні. Трагічныя гучанні чуюцца ў гэтай

ары з цёплым лірычным інтанацыямі. Гэтым кампазітар дасягае вялікай сілы ўздзеяння сцены на слухача. Ёсць у оперы і цікавыя ансамблі, напрыклад, квартэт і дуэты Сі-эр з бацькам і Да-чунем (I дзеі). У музыцы оперы кампазітар умела аб'ядноўвае асобныя музычныя нумары ў вялікія сцэны, натуральна пераходзіць ад закончонага мелоды да рачытаў, ад сольных нумароў да ансамбляў і хораў і тым самым дасягае бесперапыннасці музычнага развіцця. Найлепшае ўражанне ў гэтых адносінах выклікае другая дзея.

Але не ўсе вобразы оперы абмаляваны поўна. Музыкальна характарыстыкі Да-чуня, Цёткі Ван і іншых слаба індывідуалізаваны, мала цікавыя; недастаткова разнастайныя кампазіцыйныя прыёмы скрамога развіцця. Лагічны ў сцэнічным дзеянні падыходы да кульмінацыі не знайшлі адпаведнага ўвабалежэння ў музыцы. І наогул у оперы мала музыкальных тэм, якія б змагалі нават наблізіцца ў сваёй выразнасці і змястоўнасці да тэмы Сі-эр.

Вобраз Сі-эр, створаны Н. Нікеевай, пераконвае сваёй унутранай сілай. Ён знаходзіцца ў цэнтры оперы. Яго сцэнічнае развіццё праходзіць у цеснай сувязі з музычным развіццём. Вобраз створаны, апрача аркестравых, рачытаў і ары-арыянаў звычайна сур'янасці, сур'янасці музичнага тэатру. Найбольш удалася кампазітару характарыстыка валоўнай гераіні оперы Сі-эр. Гэтую музыкаму тэму можна лічыць сапраўды знаходкай аўтара. З ёй звязаны самыя лепшыя, самыя цікавыя старонкі оперы. Вобраз Сі-эр дачыца ў оперы ў развіцці. У музыцы гэта выяўляецца галоўным чынам праз вымяненне, пераасноўванне музычнай тэмы, якая характарызуе гераіні.

Удалы ў сцэнічных і ваякальных адносінах вобразы дачкі Чжао (В. Чаркаша), Эр-шан (Л. Ганьсва), Ян Бай-лао (В. Нікольскі). У музыцы оперы гэтыя дзеючыя асобы не атрымалі дастаткова яркага ўвабалежэння. Але, нягледзячы на гэта, выканаўцы здолелі стварыць выразныя сцэнічныя вобразы.

Вобраз Да-чуня, які становіцца на шлях вызваленчай барацьбы, створана В. Кацярыніч. Да характарыстыкі псіхалагічных перажыванняў героіў кампазітар не знайшоў дастаткова яркіх сродкаў выразнасці. Нават ары Да-чуня «Чую і шорах уначы», цікавая ў музычных адносінах, не выратоўвае становішча. Співак дакладна выконвае сваю пачуццёвую партыю, але голасу яго наўважанае думкі зважанай дзяўчыні. Трагічныя гучанні чуюцца ў гэтай

На здымку: сцэна з оперы К. Карчмарова «Дзіця радасці» ў пастаўцы Беларускага дзяржаўнага вялікага тэатра оперы і балету. У ролях (злева направа): маці Хуана — артыстка Р. Асіпенка, Хуан Шы-жы — артыст В. Бруй, Сі-эр — артыстка Н. Нікеева, Му Жынь-чжы — артыст Л. Бражнік. Фота Ул. Крука.

тэатр, артысту неабходна адмовіцца ад выдатковых, не абумоўленых сцэнічнай сітуацыяй рэсурсаў; яго вобразу не хапае шматграннасці псіхалагічных адносінаў, актыўнасці.

Простым, сумленным людзям з народа супрацістаяць у оперы адмоўныя персаналы. Гэта памешчык Хуан Шы-жынь (В. Бруй), яго маці (Р. Асіпенка), Му Жынь-чжы (Л. Бражнік). У гэтых вобразах дэталысты знайшлі многа цікавых дэталей. Праўдзівы і каларытны вобраз створаны Бражнікам. Нягледзячы на падрабязнае гратэскае трактоўку вобраза маці Хуана, Р. Асіпенка знаходзіць пераканальныя рысы, якія яркава раскрываюць багатыя дэталы і самадурства прытаніцтва. Вакальна партыя была выканана слявачак на добрым узроўні, хоць некалькі скажэнняў пра В. Бруя ў ролю Хуана. Яго выкрыкі замест меладраматычна часта перульці зладжаны выканаўчы ансамбль. Сцэнічны бок вобраза Хуана больш натуральны.

Падаеў оперы разгорнуцца на жарана-бытавым фоне. Раскрываючы аднавіна гераіў і народа, кампазітар не здолеў узначыцца да сапраўднай глыбіні мастацкага аб'ягування. Народныя сцэны і хоры — найбольш слабае месца ў оперы. Іны недастаткова раскрываюць вобразы народа. Спробы рэжысёра А. Маральва актыўнае гэтыя сцэны, зрабіць іх менш статычнымі, не маючы грунту ў музычнай драматычнай творы, не адейніліся. Выключэннем з'яўляюцца толькі масавыя сцэны з I дзеі.

Спектакль пастаўлены проста і праўдзіва, без прэтэнзій на асабліва арыгінальнасць. Альтымімам, нягледзячы на тратым многіх сітуацыяў, прасякнуты ўвесь тэатр, і ў гэтым вялікая заслуга рэжысёра. Сцэнічнае вырашэнне оперы, падрабязнае законна опернай драматычнай, пмаг у чым згадзенае дэмажопы музыкі.

Выразнае агульнае афармленне спектакля (мастак В. Волкаў) арыблена да пачуццёва стылю. Інтэр'еры добра адпавядаюць накіраванасці спектакля. Мастак адмовіўся ад непадобнага ў такіх пастаўках арыганізма, ад гэтага рэалісцызма падзеі толькі патлыліся.

Аркестравая партыя оперы слаба бачыцца па вакальнаму. Роля аркестра не такая актыўная, якой ёй належыць быць. Малавыразны і самастойны сімфанічны апытод, дарунаны аркестру. Выключэннем з'яўляецца эпізод у IV дзеі, калі з'яўляецца Сі-эр. Ён маліўчы, каларытны па інструментцыі. Дырыжор (Л. Любімаў) вышэй і дабле да слухача самае лепшае ў партытуры. У яго выкананні нават тады, калі аркестравая партыя ператваралася ў аб'явае, вядае суправаджэнне, адчувалася ўвага да спеваў, да слова, да гучання рачытаў.

Увесь імкненні вышэй змест аркестравай партыі дырыжор знайшоў правільныя нывансы, пераканальныя тэмы.

Опера К. Карчмарова атрымала шчырае і цікавае ўвабалежэнне. Прынцыповую задачу выклікае толькі той факт, што ў спектаклі не зусім ярка вырашаны гераічныя вобразы, апрача Сі-эр. У оперы маршавасць, фанфарнасць аднабакова, недастаткова паказвае героіку народа. Музыка не хапае вялікай унутранай сілы, напружанасці, волі. Такі недахоп оперы, нажал, адчуваецца і ў пастаўцы Беларускага тэатра, які створаны праўдзіва, рэалісцызма спектакль.

Тамара ДУБКОВА.

З ПАДАРОЖНАГА ВЛАКНОТА

На гасціннай зямлі

Экспрэс Масква — Пекін адходзіць ад перона Яраслаўскага вакала стэпныя пады Галзімы. Гучыць папулярная мелодыя песні «Масква — Пекін». Настрой ва ўсіх радасны, бадзёры. З намі едуць і іншыя савецкія спецыялісты, у тым ліку ўрачы — мае калегі па прафесіі, кітайскія і в'етнамскія сябры. Завязваюцца шчырыя гутаркі. Хоць мовы і розныя, але мы разумеем адні аднаго: дапамагаюць жэсты. Ехаць нам весела, мы співаем радныя песні, гуляем у шахці і шахматы...

Пасля шасцідзённага шляху поезд перасякае савецка-кітайскую граніцу і яшчэ праз дзве сутак мы ў Пекіне. Неасустражана кітайскія таварышы. Цёплыя сяброўскія пошкі рук, букеты кветак. З усіх бакоў чуюцца братнія прытаніцы на кітайскай мове. Гэта была незабыўная сустрэча.

Мы прыехалі позна ўвечары. Але Пекін і ў гэты час буй пудоўны. Дык вясёла, славуця стэпна вялікага Кітая, з ярка асветленымі вуліцамі, містам дэляіям, неановых рэклам. Прыяздаем у шпіталь Савецкага Чырвонага Крыжа. Гэта вялікі, прыгожы будынак. На яго тэрыторыі многа зеланіям і кветак.

Раніцой знаёмімся са шпіталам, дзе нам трэба будзе працава

Калі загараюцца ліхтары

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

звіваюцца ў прыгожых мелодыі. Развучваюцца «Лясная песня» У. Алоўнікава, «Нёман» Н. Скалоўскага, «Песня аб Заслонаве» У. Алоўнікава, «Марш камуністычных брыгад» Новікава і шэраг іншых. Тэатральныя добра ведаюць і заўсёды дэла прымаюць выступ-

ленні салістка Л. Сцяпанавай, С. Зеленеўскай, спявак В. Тарасова. Да Кастрычніцкіх свят калектыву рыхтуюць вядомыя кампазіцыі «Беларусь», у якой, акрамя хору і салістаў, удзельнічаюць танцавальны ансамбль і аркестр. Гурткоўцы, акрамя спявак, займаюцца вывучэннем нотнай граматы, а таксама і тэорыі музыкі. Дырэцыя камбіната не паскубілася і справіла для ўдзельнікаў харавога калектыву прыгожыя шаўковыя сукенкі. Багатыя касцюмы і ў танцоўраў-аматараў.

Драматычны гурток, які існуе больш за дваццаць год, наставіў такі складаны спектакль, як «Наўлінка». Я. Купала, «Ірышка» К. Чорнага, «Рэвізор» М. Гогаля, «Любоў Ірэны» К. Транева, «Платон Крэчат» і «Калінавы гай» А. Карнейчука, «Філіпавы Маргуран» Эдуарда дэ Філіпа і шэраг іншых. Апошняя па-

становай драмгурткоўцаў была п'еса Я. Васіленкі «Каралеўскі гамбіт». Педкавалася некаторых паставак таўмачліва слабавата ражысура, адсутнасць ансамблевасці ў спектаклях. Калектыву узначальваў адзін з гурткоўцаў — таленавіты, удумлівы арыст-аматар Д. Прылуцкі, які з поспехам выконваў ролі Гараднічага ў «Рэвізор» і Верста ў «Платоне Крэчате». Але як рэжысёр яму не хапала ведаў і арганізацыйнага ўмельства, чым абавязкова павінен валодаць кіраўнік творчага калектыву. Гурткоўцы выязджалі са сваімі спектаклямі ў розныя калгасы раёна, нават за яго межы. Але сапраўднага поспеху, такога, як у лепшыя гады свайго існавання, нажал, не мелі.

Новы рэжысёр, арыст-пенсіянер Павел Алксеевіч Вераб'еў рэжысура п'есу Г. Нікалавай і С. Радзінскага «Вітва ў дарозе». Ён прыехаў на Аршанскі ільнокамбінат з Масквы, каб перадаць самадзейным арыстам свой багаты сцэнічны вопыт.

Пажка нічога не рабын, — тлумачыць Павел Алксеевіч. — Некалкі год грэўся на сонейку, і, нарэшце, не вытрымаў — захацеўся працаваць з моладзю, давесці да самаго сабе і людзям, што ёсць яшчэ парох у параху! Спэцыяльна, што здохло прынесці карысць юнаму навадзеньню!

Стары арыст здолеў акрыліць калектыву. Большасць гурткоўцаў, якіх агульнай была нядаўна, настроены пачаць далей апрацоўваць. Сярод удзельнікаў калектыву ёсць і ветэраны (напрыклад, У. Жукоўскі, які іграе на месцавай сцэне каля дваццаці год) і пачаткі, якія развучылі першыя ў сваім жыцці ролі. Выступіла ў многіх адзначных ролях хатняя гаспадыня А. Прылуцкая, якая, дарчыні казачка, адначасова кіруе дзіцячым драматычным гуртком. Добра ведаюць на камбінаце Я. Зялёўскага, яркага камедыяна арыста-аматара. Асабліва яму ўдаюцца грацэкавыя ролі. Карыстаюцца поспехам В. Тарасаў, Г. Бурлаева, М. Астроўскага і іншыя. У таленавіты і працывіты калектыву прыходзяць і новыя, маладыя выканаўцы. Пяцёр, пры добрай ражысура, драматычнаму гуртку, безумоўна, пад сілу вырашэнне складаных сцэнічных задач.

У сярэдзіне гэтага года пры Палацы адкрыта дзіцячая балетная студыя. Аршанскія тэатральныя не дастаюць ад сталічных студыяў. Праз год-другі аршанцы на месцавай сцэне ўбачаць адзін з балетаў. Научыліся студыя ўжо пяцёр выконваць фрагменты з вядомых балетных твораў. А калі дзеці вырастуць і набудуць спэцыяльную тэхніку, які не пачаць Палац культуры, які іх чакае, і створаць моцны самадзейны балетны калектыву. У недалёкім часе мы, напэва, будзем сведкамі паспяховага дэбюту аршанскіх балетна-рыц.

Вось калі стануць у прыгожых белых спаднічках выстраіцца дзяткі. Мастакі кіраўнік студыі Л. Кузікаў, які надаў асноўны кі-еўскае хараграфічнае вучылішча, патрабуе ад іх пластычнага выражэння, грацыёзнасці рухаў. Юныя балерыны ўжо карыстаюцца спецыяльнай балетнай тэрміналогіяй. У студыі выкладаецца тэорыя музыкі, гісторыя балетаў. Тут займаюцца дзве групы, на трыццаць чалавек у кожнай. Студыю наведваюць не толькі дзеці тэатральна-музыцкага, але і вучні з чыгуначнага шкoly, з навакольных вёсак.

У якасці акампанія-тара — выкладчыца гарадскай музычнай школы Суэана Аксёнава. Заняткі вядуцца на добрым прафесійным узроўні. Научыліся ў захапленні ад сваёй студыі.

Паступова ўваж-ваюцца ў заняткі па хараграфіі і дарослыя. Гледачам палябілася балетная сцэна ка на музыку Гію ў выкананні самадзейнай балерыны М. Васілеўскай і Л. Кур-зікава. Хоцяцца пажадаць калектыву і зарубежнай класіцы. Нельга сказаць, што гэта выключэнне — такі актыўны і арганізаваны чытач. На камбінаце многа моладзі, якая захапляецца літаратурай. У бібліятэцы Палаца культуры баруць кнігі больш 1300 чалавек. А за некалькі дзесяткаў метраў ад Палаца — бібліятэка імя М. Горкага, дзе чытаюць яшчэ больш. Кнігі не ляжаць марна на паліцах.

За старымі вытворчымі карпусамі разгортаецца будаўніцтва другой чаргі ільнокамбіната. Неўзабаве насельніцтва гарадка тэатральна-музыцкага амаль у два разы. Хоцяцца верыць, што і культурна-масавая работа ўзнімаецца тут на новую, яшчэ больш высокую ступень.

М. АЛКСЕЕВ.

кестрам народных інструментаў. Але, калі меркаваць па выкаваных гледачоў, гэтыя гурткі таксама дамагліся значных поспехаў. Яны часта выступаюць у Оршы, у клубах Беларуса, Асітрова, Барані і іншых пасёлках Аршаншчыны.

У чытальнай зале гаспадарыць бібліятэкарка Галіна Капытава. Тут — цішыня. За столамі сядзяць школьнікі, паглыбіўшыся ў нейкія запісы. Бібліятэкарка часта праводзіць літаратурныя вяданні на працывітых школьнікамі кніжках. І вось настолькі хлапчужы рыхтуюць пераказальны адказы.

У суседняй зале на высокіх сталках размешчана звыш семнаццаці тысяч тамоў. Тут чытачы бібліятэкі выбіраюць кнігі самі. Паліцы пастаўлены ўздоўж сцен, чалавек падыходзіць да іх і шукае для сабе імяна тое, што яму патрэбна. Гэта значна лепш, чым бясконецна: «А ёсць у вас гэтая кніжка?» Калі кніжкі паліцы — тачна ха Р. Дзятлоўскага, кантрабас АТК Л. Яўменава і іншыя рабочыя. Яны ўваж-ліва разглядаюць кніжкі навініцы, раяць з бібліятэкаркай і паміж сабой, якую кніжку лепш прачытаць. Па абавязковай карточцы Л. Яўменавай запісана многа сур'езных твораў. Зараз яна выбрала зборнік апа-вяданняў Які Бры-ля, прагледзена яго змест, сказаўшы:

— Гэта пісьмен-ніца чытаць з зада-вальненнем.

Людміла ведае раманы, апавесці, апавяданні Івана Шамякіна. Яна захапляецца лепшымі творамі айчынай і зарубежнай класіцы. Нельга сказаць, што гэта выключэнне — такі актыўны і арганізаваны чытач. На камбінаце многа моладзі, якая захапляецца літаратурай. У бібліятэцы Палаца культуры баруць кнігі больш 1300 чалавек. А за некалькі дзесяткаў метраў ад Палаца — бібліятэка імя М. Горкага, дзе чытаюць яшчэ больш. Кнігі не ляжаць марна на паліцах.

За старымі вытворчымі карпусамі разгортаецца будаўніцтва другой чаргі ільнокамбіната. Неўзабаве насельніцтва гарадка тэатральна-музыцкага амаль у два разы. Хоцяцца верыць, што і культурна-масавая работа ўзнімаецца тут на новую, яшчэ больш высокую ступень.

М. АЛКСЕЕВ.

На здымках:

1. Самадзейная балерына М. Васілеўская і мастакі кіраўнік хараграфічнай студыі Л. Кузікаў выконваюць танец «У старадаўнім замку» Гію.
2. Хор Палаца культуры (дырэктар С. Разаваў, баяніст П. Шупінаў).
3. Салістка хору Людміла Сцяпанавая.

Першая кніжка

У вершы «Радзіма» маладога паэта Авар'яна Дзюрыжынскага ёсць такія радкі:

Радзіма, Радзіма!
Прасторы без краю.
Агням залітыя ракі.
Аб радаснай долі
Мы шчыра псыяем,
Аб шчасці, здабытым навекі.

Яны могуць быць эпіграфам да першай кніжкі аўтара, якая нядаўна выйшла ў Дзюрыжынскім выдавецтве БССР. У тэма Радзімы, тэма радаснай долі савецкага чалавека праходзіць праз усю гэтую невядомую кніжку. Паэт уладзе Камуністычную партыю, вядомага праваслаўнага І. І. Ляпіна, складае песні пра новае аблічча Беларусі, пра яе працівітых і жырцірадных людзей. Лірычны герой паэта — наш сучаснік, улюбёны ў родную зямлю. Шырокае калгасныя палі, гоман беларускіх бароў, крышталёвыя выды Нарачы, прывольная пльыня Вяліпра, што нясе да мора песні трох братніх народаў... Гэтыя вобразы роднай прыроды, што паўстаюць са старажытных «Песні маладоці», знаходзяць водгук у сэрцах чытачоў.

Вершы А. Дзюрыжынскага і па кампазіцыі і па мове — проста, без усякіх вычварнасцей. Ім уласціва сцісласць выяўленчых сродкаў. Паэт піша без афектнасці, са стрыманым хваляваннем. Праста і натуральна лепшыя вершы А. Дзюрыжынскага — якасці, якія прыцягнулі ўвагу нашых кампазітараў. Многія вершы, што ўвайшлі ў кніжку, падзелены на музыку, сталі песнямі, некаторыя з іх увайшлі ў рэпертуар нашых прафесійных і самадзейных хораў і спявакоў. Спампеліся хоць бы на песні «Партыя — наша слава» і «Залатыя каласы» (музыка Шуміліна), якія выконвае хор Беларускага радыё і тэлебачання; «Ажыўшае камар...» (музыка М. Алашава), якую выконвае Беларускі ансамбль песні і танца; «Песня аб Мінску» (музыка І. Кузікава) і іншыя.

Вядома, папулярнасць песні не вызначаецца адным тэкстам. Міхалі Ісакоўскі гаворыць: «У песні, на мой погляд, сапраўды галоўную ролю адгрывае музыка. Музыка — гэта як бы душа песні, яе крыніца, на якую яна ляжыць» (зборнік «Аб партыі і мастацтве», 1953 г.). Але М. Ісакоўскі, разам з тым, падкрэслівае, што тэкст песні павінен быць напісаны на высокім узроўні, павінен мець самастойнае мастацкае значэнне. Вядлікі знаўца народнай песні Рыгор Раманавіч Шырма, калі ў яго запыталіся: «Што ў песні галоўнае — мелодыя ці словы?», — адказаў: «Бясспрэчна, словы, тэкст. Калі песня дэманічная, перш за ўсё трэба лаціць паэта». (Інтэрв'ю ў часопісе «Маладоць», № 8, 1959).

Такім чынам, можна сказаць, што песня мае два крылы — музыку і тэкст, і як ітушка не можа ляцяць з адным крылом, так і песня. З гэтага і вынікаюць высокія патрабаванні да тэксту песні. Нездарма народ гаворыць: «З песні слова не выкінеш».

Не ўсе тэксты А. Дзюрыжынскага адпавядаюць гэтым патрабаванням. Чытаючы кніжку «Песні маладоці», сустракаем і слабыя вершы.

Такі, напрыклад, верш «Калі сяду над ракой». Гэта верш пра каханне. Хлопец чакае дзятку вечарам.

Зорка першая ўзышла,
Мне красуно прывяла,
Азарыў яе пагляд
І раку і ціхі сал.

Але чамусьці пагляд каханай не азарыў сэрца хлопца, далейшыя яго паводзіны проста незразумелыя:

Я ж глядзеў у вышыню,
Слухаў сэрцам пішню,
Моркні ў цемрады начы
Зоркі ясныя лічыў.

Авар'ян Дзюрыжынскі. Песні маладоці. 1959 г. Тыраж 4 тыс. экз. Цана 75 кап.

Нарэшце, дзятку прапракае: «На мяне зірні разою». Верш заканчваецца наступнай строфай:

Анямеў я, ледзь зрынуў:
Як жа зорку прамінуў...
А яна гарыць, як сцяг,
У дзяткуны на грудзях!

Па-першае, невядома, чаму хлопец не ведаў, што дзяткучына геранія; калі яны доўга не бачыліся, то трэба было сказаць аб гэтым. Па-другое, не верыцца, што ён мог не заўважыць Залатую Зорку на грудзях каханай, якую чакаў (яна ж, мабыць, не ў паліце была, бо справа абдывалася летнім вечарам). Як бачна, уся сітуацыя выдуманая.

Добры верш (тым больш песня) можа быць пабудаваны толькі на жывой аснове. Вось жартоўная песня «Ажыўшае камар...», якую мы ўжо ўспаміналі. Стара камар кінуў камарыху і жэніцца з мухай.

Маладуча-муха рада,
Бо для мужкі ёсць прынада —
Шмат багачы ў камара...

Радуецца і камар:
Граюць, граюць на двары —
Камар жэніцца стары,
Скача, крылямі трасе,
Быццам чорт яго нясе.

Але праз тры дні спахмурнеў старога камара: маладая жонка на хлопцаў паглядзе, на камара пакрыквае...

Трапіў сам камар у нерат,
Ні назал яму, ні ўперал.

Алегарчынасць не пераходзіць нам бачыць тут сітуацыю, падгледжаную ў жыцці. Бо колькі яшчэ здараецца ў нас, сярод людзей, такіх жэніцбаў, як у камара і мухі. Паэт дасціпа вымывае гэта. Задум і зместу песні тут адпавядае форма. Рытм песні — энергійны, дэкі; словы і фразы льюцца свабодна, натуральна; вобразы — ёмістыя, запамінальныя, і скрозь — гумарыстычная афарбоўка.

Песня «Ажыўшае камар...» — сюжэтная, з вельмі канкрэтным зместам. Мы падкрэсліваем гэта таму, што ў зборніку А. Дзюрыжынскага рад вершаў і песень бяссюжэтных, агульных, рытарычных, а, як сведчыць практыка пэсыявораў, які народ і нашых лепшых паэтаў, сапраўды ўдала песня амаль заўсёды сюжэтная.

А. Дзюрыжынскаму патрэбна рашуча брацца за пошукі свежых вобразаў і яркіх фарбаў, каб пазбягаць аднастайнасці ў сродках паэтычнага паказу жыцця. У радзе вершаў зборніка «Песні маладоці» ёсць аднадушныя вобразы. Так, зоры, песні, сонца, блакіт сустракаюцца даволі часта.

Песні загучалі
І лятуць да нас.
(«Мінскі вальс»).

Песня коішца
На шырокай дугі.
(«Над Нёманам»).

Песня юных пльве...
(«Камсамольская слава»).

Песня абуджання
Шіха.
(«Калгасны вечар»).

Неабходна звярнуць увагу паэта на больш старанную шліфоўку вершаў. У некаторых творах («Любімыя прасторы», «Слаўно мір», «Сціхла Нарач») ёсць выпадковыя фразы і словы, якім не хапае важкасці. Сабодным вершам уласціва нязначнасць задуму («Да яе ісіці далёка»).

Хочацца параіць паэту дабівацца большай разнастайнасці ў сваёй творчасці, шукаць новыя жыццёвыя матэрыялы, свежыя паэтычныя сродкі. Кінуце жывы савецкага народа — сапраўды невядучыя крыніцы творчага натхнення.

К. ІВАНЦІК.

Як два браты...

Вядлікі і магутны пасціотмільённы Кітай — наш добры і шчыры друг. Ад спрадвечнай тагіі на поўначы да бананавых гаў на востраве Хайнань па поўдні, ад берагоў Ціхага акіяна на ўсходзе да снежных вяршынь Паміра на захадзе — усюды новабудулі рыштванніцы, усюды народ заняты мірнай стваральнай працай.

Заўтра — памяты і змянаміны дзень: спяніцца дзесяць год Кітайскай Народнай Рэспублікі. Час для гісторыі вельмі ўжо малы, але праванты і міралюбы кітаіскі народ адзначыць свай слаўнае дзесяцігоддзе вядлікі прапоўныя дзесяцігоддзі. Перамога народнай рэвалюцыі прынесла Кітаю росквіт, а народу дада дабрачаканую свабоду. Цяпер на ўсёй вобласкай краіне будуюцца новыя фабрыкі і заводы, запальваюцца агні новых электрастанцый, пракладваюцца новыя сталыя магістры, дастаткова назваць такія будоўлі-гіганты, як Уханьскі металургічны камбінат, домныя і марганцаўскія печы каля Ужо даюць краіне метал, а цяпер тут узводзіцца новы волат — блюмінтавы цах. На рацэ Ухань ствараецца другая металургічная база ў Кітаі — будуюцца Баотаускі камбінат. Як многа значыць і такі факт, што ў краіне будуюцца больш 400 новых шахт, 153 прадпрыемствы хімічнай прамысловасці. Нанава будуюцца і пашырвацца больш доўгія буйныя электрастанцыі. А колькі за гэты час пабудавана новых гарадоў і пасёлкаў, пракладзена новых вуліц, пабудавана школ і інстытутаў, жылых дамоў, дзіцячых садоў і ясляў. Іх не лічыць! Невямерны патэнцыялыныя сілы развіцця народа!

Прайдзе нямнога часу, і народны Кітай, не так даўно адстаеў каланіяльнай краіны, лагоніць і перагоніць па вытворчасці прамысловых прадукцый на душу насельніцтва такую развіцця капіталістычнаму дзяржаву, як Англія.

Вядліка нацыянальнае свята —

(ПА СТАРОНКАХ ЧАСОПІСА «ДРУЖБА»)

дзесяцігоддзе КНР новымі творчымі поспехамі сустракаюць кітаіскія пісьменнікі і кінематаграфісты, кампазітары і мастакі, тэатральныя і навуковыя работнікі.

За гады народнай улады вырашана на галоўнай задачы сацыялістычнай рэвалюцыі ў галіне культуры: у асноўным ліквідавана непісьменнасць і ажыццэўлена ўсеагульнае пачатковае навучанне. У пачатковых школах Кітая вучыцца пяцёр 25 мільянаў дзяцей.

Бурнымі тэмпамі развіцця сярэдняй і вышэйшай адукацыі. У мінулым годзе ў народным Кітаі працавала 1408 інстытутаў і 2 686 тэхнікумаў. Ваявым штабам навуковай думкі краіны стала Акадэмія наву Кітая, прэзідэнтм аквой з'яўляецца вядомы пісьменнік Го Мо-жо. Акадэмія наву аб'ядноўвае 70 навукова-даследчых інстытутаў. Гордасця кітаіскай навуцы з'яўляецца Інстытут атамнай энергіі. Савецкі Саюз дапамог спэцыялізаваць і пабудавалі першы ў Кітаі і буйнейшы ў Азіі атамны рэактар і цыклотрон. Вучоныя КНР распрацоўваюць рад важных народна-гаспадарчых працэсаў і дасягнулі ў гэтай справе немалых поспехаў.

За гады народнай улады кітаіскія пісьменнікі напісалі многа тэатральных твораў, прысвечаных Народна-вызваленчай арміі і народным добраахвотнікам у Карэі, жыццю нацыянальных меншасцей, станаўленню новай, камуністычнай маралі. Упершыню ў літаратуру прыйшлі новыя людзі, новыя героі — людзі працы.

Да дзесяцігоддзя КНР рад выдзельваць краіны выпускае вядомы колькасць кніг. Пекінскае выдавецтва мастацкай літаратуры падтрымала да выпуску ў свет некалькі серыяў кніг-падарункаў. Важнае

месца сярод іх займае серыя «Марксісцкая тэорыя літаратуры і мастацтва». Будзе выдана больш 110 назваў кніг кітаіскай пісьменнасці.

Будзе таксама выпушчана ў свет больш ста твораў рускай класічнай і савецкай літаратуры. Сярод іх выбіраюцца творы Гогаля, Горкага, «Выбарыны творы савецкай навініцы».

Многа новых кніг прынапоўняюць чытаць выданыя «Пісьменнікі» і «Кітаіскае моладзь». Шахайскае выдавецтва «Літаратура і мастацтва» да канца года выпусціць 270 новых кніг. Сярод іх дзятку зборнікаў, у якіх ўводзіць лясныя творы шахайскай літаратуры, напісаныя паэты вышэйшай краіны. Будзе выдана многа твораў савецкіх аўтараў. Нададу, напрыклад, чытачы з задавальненнем сустраць перакладзены на кітаіскаю мову трылогію А. Ганчара «Сцяпаносці».

Гэтымі дзямі ў гонар дзесяцігоддзя КНР у Пекіне адкрылася выстаўка твораў мастакоў, што пішучы ў традыцыйным стылі «гохуа», на якой экспануюцца звыш 200 работ. Сярод іх многа партрэтаў, пейзажаў, малюнкаў вясак і птушак. Усеагульную увагу прыцягвае карціна выдатнага кітаіскага мастака Юй Фэй-аня «Пішні і галубы», якая паказвае ў кожнага, хто не ўбачыць, радасны вынавы настроі.

На выстаўцы экспануюцца скрутаў-карціна «Вяна сталіцы» (даўжыняй 46 метраў і шырыняй адзін метр), над якой працавала група мастакоў на чале з Хуэй Сянь-гуну. На карціне шырокім планам палі-створку адлюстравана новае аблічча старажытнага Пекіна. Яна нагадвае апыны твор у стылі традыцыйнага кітаіскага жыцця.

У любімай выстаўцы прымаюць удзел і самадзейныя мастакі. Выстаўка дамастэраў яркае багацце зместу, разнастайнасць жанраў, новыя дубоны росквіт кітаіскага традыцыйнага жыцця. Яна з'яўляецца яркім усабленнем вядлікага

творчага ўздыму, які пануе сярод мастакоў народнага Кітая.

Гарача пара цяпер у кітаіскай кінематаграфіі. Дзесяткі груп кінаператараў накіраваны ў розныя раёны краіны. Перадаючы горы, пустыні, водныя перашкоды, яны робяць натуральныя здымкі. У сучасны момант адначасова ствараюцца больш трыццаці мастацкіх фільмаў. Многія з іх будуюць паказаны на экраны краіны ў дні святкавання дзесяцігоддзя Кітаіскай Народнай Рэспублікі.

На Пекінскай кінастудыі заканчваюцца здымкі кінакарціны «Радаслоўная чырвоная сцяга», «Песня маладоці» і «Мая сам'я», прысвечаных рэвалюцыйнай барацьбе кітаіскага народа. Кінастудыя «І-е жыніца» Народна-вызваленчай арміі Кітая выпусціць у гэтым годзе дзятку мастацкіх фільмаў.

Па-новаму зазвалі ў нашы дні непапулярныя чараўніцкія фарбы кітаіскага тэатра. Усеагульнае прызначэнне атрымалі музычныя драмы: «Сіная дзяткуна», «Песня сталаў», «Лю Ху-лянь», «Дадзім сакрунальны адпор агрэсару» і рад іншых. Нацыянальнае мастацтва Кітая наўзвычайна разнастайнае. Нобч з Пекінскай музычнай драмай, якая карыстаецца ў краіне вядлікай папулярнасцю, існуюць яшчэ розныя віды меснавай музычнай драмы.

У рэпертуары кітаіскага тэатраў памешана месца займаюць творы рускіх і савецкіх аўтараў. Гэтыя спектаклі карыстаюцца ў гледацка нязменным поспехам.

Выданы народ цягнуцца да культуры, да ведаў. Вось чаму так бурна развіваюцца ў Кітаі ажурнаны штэдыныя клопаты партыі і ўрада літаратуры і мастацтва. Вядлікі бяскарэктна дапамогу на ўсёх вышэйшых справах кітаіскаму народу аказвае наш савецкі народ. Як два родныя браты ідуць поруч праз усё жыццё, дапамагаючы адзін аднаму, так і два браты-народы — кітаіскі і савецкі ідуць адным шляхам і будучы і далей маюць сваю дзятку.

Поспехаў вам, дарэгі кітаіскай сяброў!

Чытальня імя Элізы Ажэшкі

Кожны, хто першы раз трапіў у горад Гродна, не можа не заабавацца ім. Чыціна вуліца, мноства вядомых, старадаўніх будынкаў-помнікаў архітэктуры, Замаквая гара, вядомы прыгажун Нёман — усё гэта надае гораду прывабнасць і сваёаблівае хараство.

На адной з цэнтральных вуліц гэтага старажытнага беларускага горада, якая носіць імя вядомай польскай пісьменніцы Элізы Ажэшкі, стаіць невядлікі аднапавярховы драўляны дом. Ад іншых такіх жа будынкаў ён адрозніваецца тым, што на яго маляваўся, і толькі мармурова дошка з надпісам: «Тут з 1870 па май 1910 года жыла вядомая польская дэмакратычная пісьменніца Эліза Ажэшка» прымушана на хвіліну спыніцца пешаход, зусім іншымі вачамі паглядзець на яго. Шмат аб чым гэты дом можа напамінаць нам.

...1863 год на Гродзеншчыне. У дзясак грываць боікі паміж царскімі войскамі і паўстанцамі, якія змагаюцца за вызваленне роднага краю. Не стаіць у баку ад гэтай барацьбы і Эліза Ажэшка. У вёсцы Людвінава жыла ў той час пісьменніца. Яна актыўна дапамагае паўстанцам — абірае і перадае ім вопратку, бялізну, харчы. Край заліты крывёю, пакрыты шыбеліцамі. Муж Элізы Ажэшкі — Пётр Ажэшка за ўдзел у паўстанні сасланы ў Сібір, памітак Людвінава канфіскаваны. Пісьменніца вымушана пераехаць да свайго бацькі ў Мілаўчыцы, а праз некалькі гадоў яна пасляецца ў Гродна, вядомым нам ужо даме.

Тут пачынаецца найбольш плённы перыяд яе літаратурнай дзейнасці. Акрамя да другім а-пад піра Элізы Ажэшкі з'яўляюцца творы — аповяды, апавесці, раманы, у якіх вядліка крытыкаўца тагачаснае буржуазна-шляхецкае грамадства. Пісьменніца выступае за раўнапраўе жанчын, за роўнасць усіх нацый.

Моцнае, шчырае сабрства завязалас